

SETKÁNÍ S KNIHOU

Bílé ptáče

Raquel Jaramillo Palacio

Metodiku zpracovala:

Mgr. Petra Strnadlová, ZŠ Fryčovice

Konzultace:

Mgr. Martina Benedikovičová, ZŠ Fryčovice

Věková kategorie:

6. – 7. ročník

Zaměření (cíl, obsah) lekce:

příběh z 2. světové války; porozumění, empatie,
metody RWCT

Vyučovací předměty:

český jazyk

Bibliografie:

PALACIO, R. J. a PALACIO, R. J. *Bílé ptáče*. Přeložil
Renata GREPLOVÁ. Pikola. Praha: Euromedia Group,
2025. ISBN 978-80-242-9034-8.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Stručný obsah

Když se svět rozdělil, oni se našli...

Sara Blumová nikdy nechtěla vyprávět o své minulosti. Když ale jejího vnuka Juliana vyloučí ze školy za šikanu spolužáka, rozhodne se prolomit letité mlčení a ukázat, že jednou z nejdůležitějších vlastností v životě je laskavost – a to i ve chvíli, kdy stojíte tváří v tvář bezprostřednímu ohrožení.

Autorka světového bestselleru Wonder R. J. Palacio přichází se strhujícím a emotivním příběhem o osudovém přátelství židovské dívky a jejího spolužáka na pozadí nacisty okupované Francie.

<https://www.databazeknih.cz/knihy/bile-ptace-530000>

O autorovi

R. J. Palaciová přes více než dvacet let působila jako ředitelka redakce a grafička, po večerech se mění ve spisovatelku. Žije v New York City s manželem, dvěma dětmi a černým psem jménem Medvěd.

Zatímco pracovala na knihách ostatních lidí, čekala, až nastane ten pravý okamžik napsat knihu vlastní.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Raquel_J._Palacio

<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/raquel-jaramillo-49171>

Předpokládaná délka práce s knihou – 2-3 vyučovací hodiny.

EVOKACE

- **Úvodní zamyšlení** (každý žák samostatně, v tichosti, můžeme doplnit hudbou např. Enya):

Zkuste si vzpomenout na chvíli, kdy k vám byl někdo laskavý. Nemuselo to být nic velkého. Možná vám někdo podržel dveře, půjčil tužku, nebo se vás prostě jen zeptal, jak se máte...

Ted' si vzpomeňte, kdy jste byli laskaví vy. Ke komu? Co jste udělali? Jak se ten člověk tvářil? A jak jste se cítili vy sami?

- **Aktivita „Laskavé lístečky“**

Rozdejte žákům barevné papírky (nebo samolepicí lístečky) a dejte jim pokyn: „Napište na lísteček jednu krátkou větu o nějakém laskavém činu – může to být něco, co jste udělali vy, co někdo udělal pro vás, nebo jen něco, co považujete za laskavé.“ Poté lístečky nalepte na nástěnku nebo tabuli do tvaru srdce nebo slunce. Společně se podívejte na to, proč je laskavost důležitá, jak ji poznáme a kolik malých věcí můžete udělat, aby byl svět hezčí.

UVĚDOMĚNÍ

„Kdo nezná svou minulost, je odsouzen ji opakovat.“

George Santayany

- **Otázky pro žáky:**
 - Co si myslíš, že tento citát znamená?
 - Jak si představuješ "opakování minulosti"? Má to nějaké důsledky?
 - Proč je důležité znát historii?
 - Může tento citát nějak souviset s laskavostí?

Žáky nyní seznámíme s částí obsahu knihy:

Většina děje příběhu se odehrává za druhé světové války ve Francii. Hned na jeho začátku je ale scéna, která by se mohla stát v jakékoliv škole i dnes. Sára je talentovaná malá umělkyně, která si během vyučování ráda čmárá do svého skicáku. Ten jí náhodou upadne na zem. Po skončení vyučování ho najde její spolužák - chlapec, sedící vedle ní v lavici, jemuž obrna pokroutila obě nohy a spolužáci se mu posmívají. Vymysleli pro něj krutou přezdívku Tourteau neboli Krab. (Jeho pravé jméno je Julien).

Sára se sice k jejich posmívání nepřipojuje, ale nijak se s Julienem nekamarádí a ani se ho před ostatními nezastane. Pouze to pozoruje.

Když se k ní opatrně o berlích přiblíží, kamarádky začínají šeptat: „*Fuj. Co ten tu chce?*“ Nebo: „*Cítím ho až sem.*“ Sára mu sice za skicák poděkuje, ale nijak své kamarádky neokřikne. „*Strašně mě mrzí, že jsem byla stejná jako ony,*“ lituje později.

(upraveno, s. 250)

Pomocí hrací kostky si skupiny žáků vylosují 3 – 4 otázky, na které odpovídají. (Rozdělení do skupin doporučuji o velikosti max. 3 žáků.)

1.	Paměťová	Co udělala Sára, když jí Julien vrátil skicák?
2.	Porozumění	Proč se ostatní spolužáci Julienovi posmívali?
3.	Aplikační	Co bys udělal/y ty, kdybys byl/a v Sárině situaci?
4.	Analytická	Jaké postoje mají jednotlivé postavy? Proč?
5.	Hodnotící	Souhlasíš s tím, že mlčet může znamenat totéž, jako někomu ubližovat?
6.	Tvořivá	Představ si, že Sára se Julienu zastala. Jak by se mohl příběh změnit?

Příběh pokračuje tím, že se dozvídáme, že Sára pochází z židovské rodiny. (s. 46)

... **Zastavila jsem se u jednoho z nich, vystaveného ve výkladní skříni. Byla to boulangerie, kde moje rodina léta kupovala výtečné bochníky chleba. Z výlohy na mě zíralo směšné stvoření se zlýma hrozivýma očima a velikánským zahnutým nosem. Byl to plakát k německému filmu *Der Ewige Jude*, což znamená „*Věčný Žid*“. Na skle před plakátem jsem si všimla odrazu své zděšené tváře. Takhle mě vidí moji spolužáci?**

Pokračovala jsem dál a došla ke kinu, kam mě tatínek s maminkou občas brávali. Odted' se to už nestane. Na plakátu u pokladny stálo *Pas de Juifs. Židům vstup zakázán*. Stejně jako na cukrárně. Kamkoliv jsem přišla, nemohla jsem nevidět ty jasně rudé prapory třepotající se ve větru. Když jsem je spatřila poprvé, připomínaly mi ty hákové kříže větrné mlýny. Když jsem se však dozvěděla, co představují, připadaly mi spíš jako velikánské větráky s nabroušenými lopatkami, které se otáčejí a hrozí mi, že když se přiblížím, pořežou mě. ...

Práce ve dvojicích – žáci zkusí vytvořit plakát či komiks k tomuto úryvku.

Práce ve dvojicích – žáci z pohledu Sáry se zamyslí nad tím, jak žila předtím a jak potom. Např. předtím: Chodila s rodiči do kina. Potom: Do kina už nesmí. (pracovní list, úkol č. 1)

Další seznámení s dějem: V příběhu se dále dozvídáme, že do školy, kam Sára chodila, dorazila razie a odvedli židovské děti včetně paní učitelky, která se jich zastala. Sáře se podařilo ukrýt a dříve než Němci procházeli školu, přišel Sáře na pomoc Julien, který

jí kanály a stokami odvedl mimo město a ukryl ji v seníku. Tam trávila následující dny a měsíce. Krom Juliena se o Sáru starali také Julienovi rodiče, především maminka, která Sáře nosila oblečení, jídlo a hlavně nové informace.

s. 143-144, čtvrtá kapitola, Podzim 1943

„Sáro!“

Překvapeně jsem se posadila, doběhla k okraji seníku a vykoukla.

„Juliene? Jsi tu dneska nějak brzy! Je všechno v pořádku?“ Hodně mě to potěšilo, protože byl podzim a Julien právě začal chodit do školy. Byla jsem zvědavá na všechno, co mi poví o vyučování a mých kamarádkách, ale předpokládala jsem, že si budu muset počkat, až se setmí.

Přikývl a já si všimla, že sice stojí jako vždycky o berlích, ale obě ruce má schované za zády. „Mám pro tebe překvapení,“ řekl. „Slez dolů a zavři oči. Teda dolů slez s otevřenýma očima. Teprve potom je zavři!“

„Jak chceš,“ souhlasila jsem a spustila se dolů ze seníku na podlahu stodoly. Stála jsem před ním a nedočkavě se usmívala. Milovala jsem překvapení! Když tatínek jezdíval na lékařské konference, občas mi domů vozil věci, které nazýval „malé poklady“. Mašle do vlasů, krabici dokonalých růžových macarons z Ladurée, což je slavná pařížská čajovna, a tak.

„Zavři oči a natáhni ruce,“ přikázal mi Julien a snažil se být přísný. „Ne abys podváděla a dívala se!“ dodal.

Žáci si představí, že tato scéna je z filmu, kdy se obraz zastavil práce ve chvíli, kdy Sára stojí se zavřenýma očima a napjatě čeká. Zkusí doplnit pracovní list, úkol č. 2: Co vidíš kolem? Co bys slyšel/a? Co si myslíš, že Sára cítí (na rukou, v břiše, v hlavě)? Co si myslí Julien? A na závěr, co by mohl být ukrývaným dárkem? – dárkem byl Sářin skicák, který nechala ve třídě při razii a již neměla čas na to, vrátit se pro něj.

Příběh je velmi napínavý až do posledních stránek a bylo by vhodné doporučit žákům přečtení této knihy.

REFLEXE

Necháme žáky si vybrat:

- Vytvořit komiks či plakát s tématem: *Když lidé neznají minulost...*
- Vymyslet moderní reklamní slogan k výše (v uvědomění) uvedenému citátu jako výzvu k zamyšlení, např. jako kampaň na sociálních sítích.
- Vymyšlení příběhu: *Představ si svět, kde lidé zapomněli na svou historii – co by se stalo?*

Pracovní list pro žáky

1. Z pohledu Sáry se zamysli nad tím, jak mohla žít předtím a jak potom.

předtím	potom
Chodila jsem s rodiči do kina.	Do kina už chodit nesmíme.

2. Co vidíš kolem? Co bys slyšel/a? Co si myslíš, že Sára cítí (na rukou, v břiše, v hlavě)? Co si myslí Julien? A na závěr, co by mohl být ukryvaným dárkem?

